

Dierbare zusters en broeders in Christus,

Op Bartholomeüsdag 1966 droeg mgr. Willebrands aan dit altaar de mis op, waarbij hij mij tot priester wijdde. Een priesterjubileum is reden tot dankbaarheid, dat besef ik nu het mijzelf betreft pas echt goed. Maar het is natuurlijk volstrekt geen reden om de persoon van de jubilaris tot onderwerp van de viering te maken. Toch zult u het misschien willen billijken als ik vandaag iets meer over mezelf vertel dan ikzelf fatsoenlijk vind voor een preek.

Egmond hééft wel iets met 24 augustus, en ook Waspik, de plaats waar ik geboren en getogen ben... en gedoopt in de Bartholomeuskerk. Ik was 5 jaar oud toen pater Jan de Glas, van wie iedereen die hem ook maar enigszins gekend heeft weet dat hij uit Waspik kwam, vanuit Oosterhout naar Egmond werd gebracht; hij maakte deel uit van de allereerste monniken die zich in Egmond gingen vestigen.

Ik ben me dit overigens nooit bewust geweest voordat ik hier zelf kwam wonen. Mijn roeping, zoals dat heet, was niet zo verweven met die stichting van de Adelbertabdij. Ik heb ook nooit op een seminarie gezeten. Ik kom uit een groot gezin: tien jongens en twee meisjes. Wij werden allemaal naar de HBS gestuurd, maar daarna studeren zat er niet in (of beter: niet aan). Zo heb ik na de middelbare school nog een kleine tien jaar op het kantoor van een looierij gewerkt, en daarnaast gestudeerd voor een lerarenopleiding.

Door die literatuurstudie kwam ik op het monniksleven. Ik spiegelde me aan starets Zosima uit *De gebroeders Karamazov*, maar via de namen van Pieter van de Meer en dom Scheerman uit de krant kwam ik op de monniken van Oosterhout. Dat bracht me ertoe Latijn en Grieks te laten bijspijkeren, zodat ik kon intreden. Mijn gymnasium was dus maar lapwerk, en de schriftgeleerden in dit Jeruzalem zullen wel gedacht hebben: Uit Nazaret, kan daar iets goeds vandaan komen?

De intimiteit van het gebed gaf me overigens het gevoel helemaal aanvaard te zijn, alsof de Heer mij al kende. Ik hoorde hem, als was het tegen Nathanaël, zeggen: al onder de vijgenboom zag ik je zitten. Dat moet dan zijn geweest toen ik bij de zusters waar ik als schooljongetje vaste misdienaar was. Tijdens de oorlog hadden de nonnen een Kruisheer als huisprelaat inwonnen die de onderduikers in de Biesbos onder zijn hoede had. Bij die hofkapelaan hadden de nonnen ook een vaste misdienaar nodig. In die situatie heb ik leren bidden, herinner ik mij. Maar dat was ik tijdens mijn middelbare-schooljaren weer helemaal vergeten.

Na de oorlog vond de grote geestelijke omwenteling plaats, die op het vlak van het christelijk geloof zo'n enorme impact heeft gekregen. Ik heb het geluk gehad die omwenteling, die met het Concilie zijn beslag kreeg, als een bevrijdende verdieping te mogen beleven. Daarna had ik overigens vele jaren dit kloosterlijk milieu nodig om te gaan begrijpen dat de idealen die ik voor mijn roeping versleet, zelf te gaan begrijpen. En dat gold zowel voor mijn begrip van bidden als van het priesterschap.

Ik heb er vijftig jaar voor nodige gehad om te gaan begrijpen dat al mijn pretenties en ambities omtrent contemplatie en priesterschap volstrekt illusoir waren. Ons gebed stelt niets voor, tenzij voor zover wij beseffen dat Christus bidt in ons. En heel onze priesterdienst is niets anders dan een bevestiging van de levensintentie van Christus. En dat is ten diepste niets anders dan zijn dankzegging aan zijn hemelse Vader. Wij weten in geloof dat Christus zich als messias heeft

vereenzelvigd met zijn volk. Zijn roeping om Gods heerschappij van liefde voor zijn volk en via dat volk voor de hele wereld daadwerkelijk te vestigen, heeft hij met zijn leven betaald en bezegeld. Hij zag in dat hij Gods barmhartigheid alleen kon bewijzen door zelf de boosaardigheid van de mensheid in vergevende liefde te doorstaan. Hij was dankbaar voor zijn leven en zelfs voor het gewelddadige levenseinde dat hij zag aankomen. Tijdens het laatste avondmaal sprak hij uit dat hij zijn leven – letterlijk zijn vlees en bloed – ging prijsgeven om daarmee Gods liefde te laten zegevieren. Dat is de portee van het avondmaal met de apostelen als stamhouders van het nieuwe Israël. Hij was zich bewust dat hij als zondebok ging sterven voor de mensheid. Alleen zo kon hij de naam van zijn hemelse Vader hooghouden. Dit gebeuren, dat een diepe symbolische betekenis heeft, was zijn dankzegging. In bijbelgrieks heet dat *eucharistie*.

Precies dit werd de apostelen en al hun helpers opgedragen om dit te blijven doen tot zijn gedachtenis. Die dankzegging is een dankzegging voor mijn en ieders persoonlijke leven. Die dank beleef ik (met hoofd en hart) voor al Gods goedheid die wij dag-in dag-uit beleven. Mijn hele leven heeft geen andere bedoeling dan die eucharistie te vieren. Daarin mag ik anderen namens Hem voorgaan. Ikzelf heb daarin een volstrekt weg te cijferen betekenis. Precies zoals dat geldt voor al ons bidden, moet dat ook gezegd worden voor al ons priesterlijk werk: de priester doet volstrekt niets waarop hij zich persoonlijk kan laten voorstaan. Als wij bidden dan is het Christus die in ons bidt, en als wij in Christus dankzeggen, dan is het Christus die dankt. En als wij in Jezus bidden dan is dat bidden ook priesterlijk; als wij bidden zijn wij allemaal priester.

Het is een groot goed, ik bedoel: iets wat echt gelukkig maakt, om dit met de dag beter en dieper te gaan verstaan. En ik dank God dat ik bij al zijn goedheid ook zo veel levensjaren cadeau heb gekregen. Maar ik besef: weldra – ja heel gauw, geen jaren meer... (maar iedere dag is er één) ... is het feest afgelopen, dat wil zeggen: dan gaat dit feest over in een andere dimensie van de werkelijkheid. Hoe, weet ik niet, maar heel mijn leven kreeg ik het te verstaan. Mijn boodschap voor deze dag vind ik nergens beter verwoord dan in een paar regels van Tom Naastepad. Hij schreef:

WELDRA

Als het gevraagd wordt door die grote stem
die ik verwacht vandaag of morgen
dicht bij mijn oor vol zand vol zout:
wat draag je in de hand? ik denk
ik zou mijn oor bedekken met die hand
balorig toegeknepen, nee, ik draag
niets in mijn hand, geen staf, want ik
ben Moses niet.

Ik was die jongen met
de vis, de broden bij het meer.
maar dat is lang geleden. Werkelijk,
ik draag niets bij, ik heb niets bij de hand. Ik heb
ten hoogste voorgegeten.

Ten bewijze waarvan?

Van die stem die ik liefheb vermoed ik.

AMEN.